

ARADÉMI ÉLET

POLITIKAI,
TÁRSADALMI,
MŰVESZETI ÉS,
KÖZGAZDASÁGI.
HETILAP

TARTALOM:

Akiktől egy egész világ választ el

Két ellentétes ítéletet hozott az aradi járásbiróság ugyanabban az ügyben egy délelőtt alatt

Jól szervezett zsarolóbanda működött Aradon

Minden alap nélkül az agrárreform körüli szabálytalansággal vádolták meg a Pankotai Textilipart

Végnélküli körbe-körbe Trancu Iasi volt munkaügyi miniszter aradi diszpolgári oklevele körül stb. stb.

Arad, 1930
augusztus 11.

ARA 20 LEI.

XIX. évf.
24. sz.

Akiktől egy egész világ választ el

**Az „Erdélyi Élet“ számára elmondotta
KÁROLYI MIHÁLY a magyar népköztársaság
első elnöke**

A magyar köztársaság első elnökének amerikai utját a legnagyobb érdeklődés előzte meg és a magyar demokráciáért vívott heroikus küzdelmét az egész világ demokráciájának szeretete kíséri. Károlyi Mihály, a magyar dolgozók ideálja, akinek nevét a magyar parasztok és a magyar nincstelenek reménykedve áhítatattal ejtik ki, kizárólag az Erdélyi Élet hasábjain számol be amerikai utjáról s az ottani magyarság helyzetéről. Károlyi cikksorozatának első cikkét, mely vitában szállt az áloktóbristákkal, mult számában közölte az Erdélyi Élet. Mostani cikke a demokráciával, az álpacifizmussal és az orosz kérdéssel foglalkozik. Károlyi további cikkeinek tárgya az amerikai prosperitás legendája és a magyar kérdés lesz. — Károlyi Mihály szenzációs írását folytatásokban közöljük.

II.

Partra sem szálltam Amerikában és már is rádió-özön zudult rám a hajón. A forradalom, a legkülönbözőbb árnyalatok, a régi barátság nevében szólítottak fel, hogy álljak melléjük. Hol kértek, hol fenyegettek. A hisztériának ezek a kitörései meglehetősen hidegen hagytak még akkor is, mikor Newyorkban szinte kórusban üvöltötték a magyar lapok, hogy most már nem csak a hazát, hanem októbert is elárultam, amiért nem akartam magam a szoc. dem. patronátus alá állítani. Szívesen vallott volna mindenki vezérének, de természetesen csak ugy, ha

én követem őket és nem ők lesznek az én követőim. Ezen a dervis-táncon, amelynek motivumait jól ismertem, mindaddig mosolyogtam, amíg Oberlinből Jászi Oszkár is megszólalt s nem kis meglepetésemre ép a legtípusosabb álforradalmár magyar hetilapban.

Jásziról tudtam, hogy a lefelélicitáló októberi politika a maga szennyével őt is undorral töltötte el. Tiszta motivumai-
ban nem kételkedtem. Nála érdek vagy szereplési viszketeg-
ség hiányzott. Nyilatkozataiban mégis az ál-októbristák mal-
mára hajtotta a vizet. Támadásai lényege az volt, hogy az
októberi forradalom alapjáról letértem és azáltal, hogy meg-
tagadtam a „Rand-School“ protektorátusa alatt való szerep-
lést, a kommunistákkal szövetekeztem. Későbbi nyilatkozatai-
ban ezt az álláspontját bővebben is kifejtette. „Károlyi
szfinksz“ — ez volt egyik cikke címe és mottója: Károlyi
csak a szociáldemokratákat és nem a bolsevikieket kritizálja
és nem ad programot. Azt is mondotta, hogy rosszul vá-
lasztottam meg vezérkaromat. Minthogy Jászi is idetartozott,
már csak udvariasságból sem adhatok neki igazat. És ha áll
az, amit Jászi mond, hogy én őt a Dosztojevski pszichopa-
tologikus hőseire emlékeztetem, — akik valóban sokkal in-
kább való szanatoriumban, mint vezéri székbe, — akkor
csodálkoztam, hogy a vezérkarom és annak legelitebbje,
Jászi, — e véleményük dacára engem választottak vezérül.
Még kevésbé tudtam megérteni, hogy nagy megütközését
radikálisabb elgondolásaim felett miért érezte ép most meg,
holott gondolataim soha sem voltak titkok előtte. Tíz év alatt
számtalan levélváltásunk bizonyítéka annak, hogy kritikám,
gondolataim a demokráciáról és a neo-pacifizmusról, véle-
ményem a magyar polgári és szociáldemokrata vezetőkről,
állásfoglalásom az orosz kérdésben — ép oly éles, lesujtó
és határozott volt Amerikában jövelelem etótt is. Csak logi-
kus voltam magamhoz, amikor úgy cselekedtem, mint ahogy
cselekedtem.

Jászihoz hosszú személyes barátság füz. Ha erkölcsi
puritánságát néha „in extrémis“ is vitte, ez csak fokozta
íránta becsülésemet. Ez alkalommal azonban antibolsi gyü-
lölete elhagyatta vele a „ligne générale“-t (meg fogja bo-
csátani, hogy egy „orosz“ film címét idézem), — midőn mit
sem törődve az erkölcsi és politikai külömbséggel, karme-
stere tett az east si-dei vastagra hizott ál-októbristák kóru-
sának. Jászi antimarxista, de a II. Internacionálé politikájá-
hoz huzódik. Ennek magyarázata talán az, hogy nem tartja
szociáldemokratákat igazi marxistáknak. Amit szeret bennük
és ami feléjük vonzza, ép az, hogy ezek mind kevésbé be-
szélnek a szocializmusról és már csak a demokráciát és a
polgári frazeológiával átítatott pacifizmust hangoztatják. De
van még ennél is lényegesebb találkozási pontjuk s ez a
szovjetellenes politika. Jászi elgondolása és a szocialista el-
gondolás voltakép ugyanaz. A külömbség közöttük csak az,
hogy míg Jászi bevallja antimarxista elveit, addig emezek a

kommunista manifesztum szerzőjét ma is vezérüknek tartják.

Engem mindezekről egy egész világ választ el. Ezt a politikát szocialista szempontból immorálisnak tartom és korántsem marxista szörszálhasogatásból mondom ezt, de azért, mert az a meggyőződésem, hogy ennek a politikai taktikának más gyakorlati eredménye nem lehet, mint éppen a haldokló kapitalista világ alátámasztása. Én nem vagyok a demokrácia ellensége, de ellenség vagyok annak a beállításnak, hogy a demokrácia az egyetlen kivezető út, mellyel a világ gazdasági krízisét meg lehet oldani. Nézetem szerint sem szocialista, de még kevésbé a kapitalista világ sem oldhatja meg a gazdasági krízist egyedül a demokráciával. Ezt bizonyítani nem nehéz, mert hisz ott van Németország, Franciaország, Anglia, Amerika példája — hogy más államokat ne is említsek, — ahol ugyan meg van a demokrácia, de a gazdasági anarchiát, tulprodukción és munkanélküliséget megoldani még sem tudják. Fordítva: ha volna is fasiszta államokban, — Magyarország, Olaszország, — demokrácia, a gazdasági krízis még akkor is léteznék. Ebből nem következik, hogy Magyarországnak ne adassék meg a demokrácia, hanem az, hogy nem lehet a demokráciát, mint egyedüli a panaceát odaállítani. A gazdasági helyzet megköveteli a termelési anarchia megszüntetését, amit csak egységes vezetéssel és kényszerrel lehet megteremteni. Hogy hol és mennyi búzát termeljenek, nem lehet parlamenti kuloárok politikai machinációinak alávetni. Nemcsak Szovjetország halad ezen az uton, de a kapitalista világ is a koncentrált racionális utján igyekszik kijutni a gazdasági anarchiából és szeretné a termelést és az árakat szabályozni. Erre természetesen képtelen és bárhogyan is igyekszik, az eredmény fércmunka marad. Míg a szocialista állam a termelés anarchiáját száz-százalékig meg tudja szüntetni, addig a nagytőke államai ötven százalék erejéig sem képesek ezt elérni. A kapitalista állam a szocialista állammal inferioris helyzetbe kerül és vele a versenyt nem bírhatja. Egyetlen kivezető útja új piacok hódítása, amit háborúval remél megszerezni.

A második összekötő pont Jászi és a szociáldemokrácia közt a polgári pacifizmus. A háboru befejezése óta az összes államok államférfiai, politikusai, a népek szövetsége, de még Amerika is egyébről sem beszélnek, mint békés szándékairól. A legagyafurtabb szólásokat találják ki, hogy elhitelessék a naiv publikummal békés szándékaik komoly voltát. Garancia-politika, fegyverkezés, döntő bíróság, háborumegbélyegzés és a háboru-tilalom, flotta leszállítás: mind-megannyi porhintés. Avagy akad-e olyan naiv valaki a tapasztaltak után, ki elhiszi, hogy majd a Kolleg-paktum fogja a kormányokat meakadályozni, hogy hajba ne kapjanak, vagy hogy a komoly konfliktusok a döntőbíróság útján lesznek eliminálva. Igazán infentilisnek kellene lenni ahhoz, hogy

valaki elhigye: pár rozoga hajó feláldozása már lépés a fegyverkezés felé. Egészen bizonyosan el fog jönni az az idő, amikor az imperialisták maguk belátják, hogy az egész flotta hasznavehetetlen és védelmi és támadási szempontból is csak a repülők és a tengeralattjárók jöhetnek számításba. Nos és akkor fel is áldozzák a flottákat, ez a lefegyverkezést fogja-e jelenteni? De akik talán mégis hisznek az ilyen pacifista csodatételekben, ha akarják, azok könnyen kiábrándulhatnak. Nem kell egyéb, csak a hivatalos statisztika adatait megnézni, hogy rájöjjenek: Európa hadseregeinek békelétszáma ma nagyobb, mint 1914 előtt volt. Ami pedig a német vagy a magyar hadsereg létszámának limitálását illeti, mindenki tisztában van vele, hogy az egész korlátozás csak humberg.

A háboru előtt a dum-dum lövéseket humanizálták ma humanizálják a tengeralattjárókat. A háboru előtt Garnegie-békepalotákat építettek, ma pedig népszövetségi békepalotákat. És erről a fenéig hazug békepolitikáról, mely mögött nem le, de fegyverkezés van, hitetik a munkástömegekkel hogy célravezető? Hiven ehhez a politikához, meg lehet jósolni, hogy háboru esetén meg fog ismétlődni a szociálisták 1914-es politikája. Megfogják találni az ürügyeket ismét arra, hogy militarista-kapitalista zászló alá sorakozzanak.

Last but not least: a szovjetellenes politika az, ami vaskapocsként köti össze a szociáldemokratákat és Jászit. Jászi antimarxista lévén, természetesen szövetkezik azokkal, akik támadják Oroszországot. Jászi elsősorban morális felháborodást érez a szovjetdiktatúrával szemben. Hogy az orosz forradalom ártatlan embereket vitt a vérpadra, hogy diktatúrájában nem egyszer kiméletlen volt, ez tagadhatatlan. De a történelem számos lapja bizonyítja, hogy a forradalomnak velejárói az ilyen kilengések. Avagy talán a francia forradalom nem követett-e el hasonlókat? És mégis van-e valaki, aki azért vetné el a francia köztársasági eszmét, mert XVI. Lajost és Mária Antoinette-et kivégezték? De ettől eltekintve, mindig csodálkoznom kell, ha Jászi csak a forradalmak atrocitásai felett háborodik fel és a kapitalista világ atrocitásait sokkal enyhébben ítéli meg. Jászi ezenkívül egyáltalában nem eszkomptálja azokat a nagy erőesztéseket, melyeket Oroszország tényleg elkövet a kollektív gazdaság felépítése körül. Már pedig, hogy ezek valódiak és komolyan veendőek, az ma már nem bolsevik propagandán keresztül állapítható meg, de a legkapitalistább amerikai lap a New-York Times hasábjain is olvashatja mindenki.

Az én tézisem az, hogy a kapitalizmus is gazdasági diktatura felé megy, a szocializmus is gazdasági diktatura felé halad. Ha Jászit antimarxizmusa odáig viszi, hogy prokapitalistává legyen, azt meg is kell nyíltan mondani. Mert azt kétségsbevonni nem lehet, hogy a kapitalizmus mindjobban és jobban a koncentráció felé halad és jövőre a demokráciának mind kevesebb szerep jut a kapitalista állam-

ban is. Az amerikai gazdasági fellendülés az utolsó tíz évben még talán ellehet hinni, hogy a fordizmussal meg lehet a gazdasági kríziseket oldani. Ennek az elméletnek azonban csattanós választ adtak a wall-streeti krachok és nem hiszem, hogy az oberlini professzor kizárólag a spekulációnak s nem főleg a tulprodukciónak eredményét látná ebben. Még az amerikai kapitalizmus számára sem látszik a belső piac elegendőnek. Külső piacok után kell tehát néznie. De ekkor hol marad a pacifizmus? Azt a tényt, hogy Oroszország, mely területileg nagyobb, mint Amerika s melynek 150 millió lakosa van, még sem lehet félvállról elintézni s mint létező valóságot el kell fogadni.

Jászinak kedvenc aggodalma, hogy az ázsiai kultúra tönkre fogja tenni a drága nyugati kulturát. Ha kétségbe is vonja azokat a közleményeket, melyek Szovjet-Oroszország felépítéséről adnak hirt, azt Amerikában élve konstatálnia kell, hogy a nyugati kapitalizmus nap-nap után önmagát teszi tönkre. Még az Eldorádónak hitt dollár-Amerikát is gyökereiben megrázza a gazdasági krízis, melyet nem a vörös hadsereg tatárjárása okozott, hanem a wall-streeti mágnások idéztek elő. Ahogy Európa bajait nem a kapitalizmus önmaga okozza? Hiába van Angliának munkáskormányja, a krízis erősbbödik. Béke helyett a háborus felhők mindjobban tornyosulnak, a tulprodukciónak ipari és gazdasági téren csak növekszik s a többtermelés dacára jön az elszegényedés. Mac-Donald politikájával Indiával szemben egybújtával issem más, mint akármilyen torz kormányé. A világgazdasági krízise nem csak a kapitalizmus krízise, de annak a bizonyos szocialista politikának is, mely lagymatag pacifizmusban, elavult demokráciában és antiszovjet-politikájában éli ki magát.

Jászi azt is kifogásolta, hogy szfinksz vagyok és nem adtam programot. Mi célja lenne egy részletekig menő magyar program felállításának, mikor a magyar kérdés szoros összefüggésben áll az egész világhelyezettel, midőn arról van szó, hogy Magyarországnak is, mint minden más országnak, ha nem akarja magát felévetni a kapitalizmus és militarizmus molochja által, elsősorban a tőkés világrend ellen kell küzdenie. Én nem vagyok ellensége, hogy mindenki választójogot kapjon Magyarországon, de nem szótöbbséggel fog eldőlni a kapitalizmus vagy a szocializmus sorsa. Ha Angliában holnap a munkáspárt megszerzi az abszolút többséget, amihez a legutóbbi választások alkalmával már nagyon közel járt, lényegileg semmi sem változna. A nagybankok, a hadsereg, az ipari világ és a nagybirtokosok hatalmával szemben még egy ilyen parlament is tehetetlen marad. A parlament háborúval 1914-ben fait accompli elé állítottak. És aki protestálni mert azt falkak állították.

Elég programot adok én akkor, amikor azt mondom, hogy földhöz kell juttatni a parasztot Magyarországon, nemcsak azért, mert ehhez joga van, de mert ezzel egy tényle-

ges pozíciót nyerne el és mert ezzel kicsavarná a földbirtokos osztály kezéből az egyik leghatalmasabb fegyvert. Én nem vagyok tagja a II. Internacionálénak, de nem vagyok tagja a III. Internacionálénak sem. De nemcsak meggyőződéses elvi szocialista vagyok, hanem a munkásmozgalom gyakorlati politikusa is. Szovjetország elkövethetett sok hibát. És ha taktikáját nem is tartom keresztülvihetőnek, a munkásmozgalmat — azt hiszem — még sem lehet és nem szabad Szovjetország politikája ellen irányítani. A munkásmozgalom bázisa még csak Oroszország. Ha a kapitalista világ, ami nincs kizárva, Oroszország ellen háborút indítana, hová álljon munkássá? Mellé vagy ellene? Ez a kérdés! Jászi, mint antimarxista, bizonyára azt kívánná, hogy ne mellé. Én, ismétlem, azt hiszem, hogy a szocialista vezérek a diktatura elleni jelszóval azt mondanák a proletáriátusnak, hogy kövessék az imperialista vezéreket. Győzelem esetén azonban nemcsak a szovjet bukna meg, de a reakció diadalmaskodna az egész vonalon. És Jászi tanár urat, akármenyire is hivatkoznék antimarxista voltára, fálnak állítaná az amerikai kapitalizmus.

Programmot tehát Magyarországra nézve is az, hogy mindenkép meg kell erősíteni az igazi szocializmust az ál-szocialistákkal szemben. Nem kell türni, kérhetetlenül le kell leplezni azokat az ál-szocialistákat, akik a kapitalizmus szekerét tolják. Hadat kell üzeni az ál-pacifizmusnak és és nem szabad a demokráciát, mint egyeli üdvözítő utat felállítani.

Dr. Bölöni György.

Két ellentétes ítéletet hozott az aradi járásbiróság ugyanabban az ügyben egy délelőtt alatt

Jogász körökben nagy feltűnést keltett a nem mindennapi, különös jogesett.

Jogász körökben sokat foglalkoznak azzal a nem mindennapi jogesettel, ami a közelmúltban történt az aradi járásbiróságon. Az egyik ismert aradi magyar ügyvédnek kliense perben állott egy regáti emberrel. Hogy hogyan hívták a regáti ellenfelet az végeredményben nem fontos, mert itt maga a jogeset az, ami az újságíró tollára kívánczik. Nevezük tehát egész egyszerűen Niculescunak az ellenfelet.

A mai peres eljárásoknál már megszokott késedelmeket előidéző huza-vona után végre kitűzte a tárgyalást az aradi járásbiróság. Szabályszerűen kikézbcsítették mindkét félnek az idézőt, egy szóval minden úgy történt, mint ahogy ilyen esetekben történni szokott.

Elérkezett a tárgyalás napja. Az aradi ügyvéd pontosan megjelent a tárgyalóterem ajtajában és türelmesen várakozott arra, hogy sor kerüljön ügyére. Nemsokára megjelent a grefier az ajtóban és beszólitotta a feleket:

— Dr. X. Y. — kiáltotta.

— Prezent — hangzott a válasz.

— Niculescu ur.

Ez alkalommal szavait néma csend kísérte. Nem jelentkezett senki.

A tárgyalást megtartották, illetve miután Niculescu ur nem jelentkezett a járásbiróság mulasztási ítéletében elmarasztolta. Az ügyvéd a határozatot tudomásul vette és mint aki jól végezte dolgát eltávozott.

Nemsokára azonban váratlan és a maga nemében páratlanul álló fordulat következett. Jelentkezett Niculescu ur, aki a Regátból jött a tárgyalásra. Megdöbbenve vette tudomásul, hogy elmarasztalták a mulasztási ítéletben és azzal védekezett, hogy ő idejében megjelent, csak a másik tárgyalóterem előtt várakozott. Az aznapi tárgyalások kifüggesztett listáján ott is szerepelt egy Niculescu és ő azt hitte, hogy ott róla van szó.

A járásbiróságon erre a mulasztási ítéletet egész egyszerűen keresztülhúzták és miután egy ügyvédjelölt vállalkozott arra, hogy előkeríti az ellenfél ügyvédjét, kiadták az gyet egy másik járásbirónak, hogy tárgyalja le.

A járásbíró a többi dossziók alá tette az ügyet, Niculescu pedig az előszobában türelmesen várakozott. Dél felé, amikor már letárgyaltak valamennyi ügyet, sor került erre a keresetre is. Ismét megjelent az ajtóban egy grefier — ez természetesen egy másik és harsány hangon kiálltotta:

— Dr. X. Y. ügyvéd ur!

Szavait néma csend követte. Az ügyvéd nem jelentkezett. De nem is jelentkezhetett, mert miután a mulasztási ítéletet meghozták eltávozott a törvényszék épületéből.

— Niculescu ur — kiáltotta a grefier.

— Prezent — hangzott a válasz.

Ezután gyorsan ment minden akárcsak a karikacsapás:

A járásbiróság mulasztási ítéletet hozott az ügyvéd kárára és hibájából és egyuttal elmarasztalta több mint háromezer lei költségben kötelezve, hogy megfizesse Niculescu ur utiköltségét, aki a Regátból jött Aradra.

Finalé:

Másnap reggel megjelent az ügyvéd a járásbiróságon, hogy az ítéletet átvegye. Elképzelhető volt csodálkozása, amikor látta, hogy az ítéletben őt marasztalták el, mert nem jelent meg a tárgyaláson, sőt még az utiköltség megtérítésére kötelezték.

Az ügyvéd természetesen az őt ért jogsérelem miatt és az ítélet ellen a törvényszékhez felebbezett és most jogász körökben nagy érdeklődéssel néznek a felebbviteli tárgyalás elé — és ez történt Anno 1930 Aradon a járásbiróságon.

Minden alap nélkül az agrárreform körüli szabálytalansággal vádolták meg a Pankotai Textilipart

Rosszindulatu hajsza, amibe politikumot is bele akarnak keverni. — Alaptalan vádak a vármegye egyik tekintélyes vállalata ellen.

A közelmúltban feltűnést-keltő beadvány érkezett az aradi agrárbizottsághoz. Dr. Monta Emil világosi ügyvéd jelentett be igénykeresetet a Pankotai Textilgyár földbirtok kisajátítása ellen és azt akarta bizonyítani, hogy a kisajátítás körül szabálytalanságok történtek. Azt állította a beadványban, hogy az uradalmi birtokból 1200 hold szántót hagytak meg, dacára annak, hogy az agrártörvény csak 500 holdat enged meg mint maximumot. Erre való hivatkozással a beadványban kérte, a Pankotai Textilipar csigérszöllősi 215 hold szántóját ossza fel az igényjogosult gazdálkodók között.

Illetékes helyen érdeklődtünk ezen feltűnést-keltő ügyről és meggyőződünk arról, hogy a beadvány nélkülöz minden komoly alapot, mert a Pankotai Textilgyár birtokainak kisajátítása körül nem történt semmi néven nevezendő szabálytalanság.

Az uradalomnak az agrárreform előtt 38000 katasztrális hold birtoka volt, amiből majdnem a fele 17000 katasztrális hold szántó volt. Az agrárreform a szántóból 500 holdat hagyott meg, a többi 16500 holdat köztük a barakonyi 5000 valamint az apáti 5000 holdat teljes egészében kisajátította és felosztotta az igényjogosultak között. Az erdőségeket is kisajátították és az a kisajátítás évekkal ezelőtt valameny-i forumot megjárta és az visszavonhatatlanul jogerőssé vált. A legfelsőbb agrárkomité is foglalkozott ezzel az ügygel és a Pankotai Textilipar földjeinek kisajátítása végérvényesen jogerőre emelkedett.

És most évek mulva hirtelen előállottak azzal, hogy nem 500 hanem 1200 hold maradt meg a kisajátítás után. A kimutatást azonban nem a való tényállásnak megfelelően állították össze, mert olyan belsegeket és vásártereket, amelyek nem is esnek kisajátítás alá, felvettek abba és így akarták kimutatni, hogy a ténylegesen megmaradt 500 hold szántó helyett 1200 holdat hagytak meg.

Mint nálunk mindenbe, ebbe az ügybe is politikumot keverték be és az egésznek liberális színezetet akartak adni, gondolva, hogy így több eredményt érhetnek el. Elfelejtették azonban azt, hogy a Pankotai Textilipar és annak vezetősége mindig távol állott a politikától és annak nacionalizálása sem volt „liberális színezetű“ mint azt most a felfolyamodók

állítani szeretnék. A Pankotai Textilipar vezetősége mindenkor a törvényesség alapján állott és a kisajátítás körül sem történt semmi törvényellenes. A vállalatnál mindent, amit csak lehetett elvettek és amit meghagytak azt nem a kormányok vagy politikusok, hanem jogerősen a törvény hagyta meg nekik. Épen ezért egészen bizonyos, hogy az illetékes fórumok nem fognak helyt adni a minden komoly alapot nélkülöző beadványnak, mert teljesen tisztán áll az, hogy a Pankotai Textilipar vezetősége minden tekintetben korrektil viselkedett és semmi néven nevezendő szabálytalanságot nem követett el.

... és ha majd a függöny felgördül

Szigoru üzleti alapra kell fektetni a színház vezetését és új erővel kell felfrissíteni a társulatot.

Még tart a kánikula és Arad színházlátogató közönsége nyaral. Egyrésze fürdőhelyeken a többi pedig a Maros hüs habjaiban keres menedéket az augusztusi nap sugarai elöl. A színház megnyitásától még hetek választanak el, az előkészületek azonban már szép csendesen megkezdődtek.

desen megkezdődtek.

Az elmúlt szezonban számtalanszor hangoztatta az *Erdélyi Élet* úgy csak akkor van jövője, akkor van létjogosultsága az aradi színháznak, ha annak vezetését, egész irányítását szigoruan üzleti alapra fektetik. Ezt az új igazgató minden lépésénél és különösen az új társulat megszerzésénél szigoruan szem elöl kell tartsa.

Igen fontos az is, hogy lehetőleg egészen új társulattal lépjen az igazgató a közönség elé, mert a közönség megkivánja, hogy a színházának társulatát időnként felfrissítsék. Minden tisztelet a társulat régi tagjainak, kik között nem egy igazi művészember van és akik Erdély más társulatainál könnyen el tudnak helyezkedni, a közönség azonban a megszokott régi arcok helyett új embereket akar már látni, új művészek játékában akar gyönyörködni. Különösen ezt a két szempontot kell szem elöl tartsa az aradi színház új szezonjának igazgatója és ha ezeket figyelembe veszi, akkor nyugodtan nézhet az új szini évad elé. Ez a siker titka.

Rögtön szépít a világhirü
MARGIT crem dr. Földes és Hehs
cégtulajdonosok:
Hehs örökösök

Az új egészségügyi törvény rendelkezése: hat hónapon belül bezárandók a nyilvános házak

Senki sem csinálhat üzletet más testéből. — Az új törvény kivette a prostituáltakat a rendőrség felügyelete alól. — Vármegyei orvosi tanácsok alakulnak. — Börtönbüntetésben részesülnek a venerikus betegségek terjesztői. Szigorúan büntetik a kerítőket is **Szenzációs beszélgetés dr. Tesic ismert aradi specialistával, a poliklinika szakorvosával**

A mai társadalomnak évek óta egyik legégetőbb problémája volt a prostitúció kérdése, ami nemcsak közegészségügyi, hanem szociális szempontból is nagy jelentőséggel bír. A kormány most erélyes kézzel nyult be ebbe a darázsfészekbe és szigorú intézkedésekkel igyekszik a már-már türehetlenné vált helyzeten javítani. Különösen nagy jelentőséggel bír az új egészségügyi törvény, ami a közelmúltban jelent meg a Monitorul Oficialban. Az új törvény drákói rendszabályokat léptet életbe megszünteti a nyilvános házakat és hat hónapon belül elrendeli ezeknek a bezárását.

A nyugati államokban már régen elseperték a föld színéről ezeket az intézményeket és legutóbb Csehszlovákiában és Magyarországon oszlatták fel a nyilvános házakat. Magyarországon a törvény szerkesztőit az az elv vezette, hogy senki sem csinálhat üzletet másnak a testéből. Mert mi is volt a helyzet a nyilvános házakban? A szerencsétlen valósággal állati sorsba züllött leányokat a szősoros értelembe rabszolga módjára tartották az üzlet tulajdonosai és mindenükből kifosztották őket. A szerencsétlen leány éjszakaról-éjszakára, évről-évre odadobta minden jött-mentnek a testét és amit keresett azt mind elszedték tőle. Mert mi volt az elszámolási kulcs? A brutto bevétel 50 százaléka a tulajdonosé volt, míg a leány a másik feléből kellett a tulajdonosnak fizessen a kosztért, lakásért, kiszolgálásért, sőt arra is kényszerítették őket, hogy a ruhaneműt is a tulajdonostól szerezzék be természetesen három-négyszeres áron. Így azután ahelyett, hogy pénzt kapott volna azért, mert fiatal testét áruba bocsájtotta, eladósodott, a fertőből menekülni nem tudott, mert az emberhusmészárszék tulajdonosai mindaddig visszatartották őket, amíg az adósságot ki nem fizették.

És az új rendszer Magyarországon fényesen bevált. Megszűnt annak a lehetősége, hogy egyes lelketlen asszonyok és férfiak — a bordélyházak tulajdonosai — óriási vagyonokat keressnek mások testével.

Az „Erdélyi Élet“ hasábjain már egy esztendővel ezelőtt rámutattam arra, hogy a türhetelelné vált helyzetet változtatni kell. Felhívtam az illetékes tényezők figyelmét arra, hogy az emberi érzések és a szociális fejlődés parancsoló követelménye: a nyilvános házak bezárása.

Az új egészségügyi törvény végre megszüntette ezeket az anomáliákat és egyszer s mindenkorra elseperte a föld színéről ezeket a büntényákat.

Ezzel a kérdéssel kapcsolatban felkerestem Deák Ferencuccai rendelőjében Tescic doktort, az ismert aradi bőrgyógyászt, a poliklinika szakorvosát, aki beszélgetésünk során kijelentette, hogy igen nagy jelentőséget tulajdonít ugy közegészségügyi, mint szociális szempontokból az új törvénynek.

— A törvény rendelkezései szerint — mondotta Tescic doktor — hat hónapon belül megszűnnek a bordélyházak. Hogy azután milyen módon nyer megoldást ez a kérdés, azt még nem lehet világosan látni, mert eddig még nem jelent meg az új törvény végrehajtás, utasítása.

— Egy azonban bizonyos: vármegyénként külön orvosi bizottság alakul, amelynek feladata a venerikus bajok leküzdése lesz és ennek a hatáskörébe lesz utalva a prostitúció feletti ellenőrzés is. Az új törvény egyik igen nagy vívmánya, hogy kivette a prostituált leányokat a rendőrségek felügyelete alól.

— Ez azért bir nagy fontossággal — folytatta Tescic dr. — mert a rendőrségek erkölcsrendészeti osztályai a legtöbb esetben visszaéltek helyzetükkel, hogy ne mondjam valósággal ezekből éltek. Erre a türheteleln helyzetre már régebben rámutatott Finger dr. a venerikus betegségek világhírű bécsi tudósa, aki kijelentette, hogy a rendőrség a prostituáltakból él.

— A törvény életbelépése, illetve a gyakorlatban való alkalmazása után e prostituált nők ellenőrző lapot kapnak és megállapított időközönként kötelesek lesznek orvosi vizsgálatnak alávetni magukat. Ezt a vizsgálatot azonban bármelyik privát orvos elvégezheti, aki azután köteles lesz az ellenőrző lapra rávezetni a vizsgálat eredményét.

— Betegség esetén szintén bármelyik orrossal gyógyíthatják magukat a beteg leányok és csak abban az esetben kerülnek kórházba, ha ezt elmulasztják.

— Igen fontosnak tartom a törvénynek ezt az intézkedését, amely fogházbüntetéssel sújja azokat, akik a nemi betegségeket terjesztik. Eddig ugyanis nem volt mód arra, hogy azokat, kik könnyelműen mást megfertőztek, büntetésben részesítsék. Ezután legyen az akár férfi, akár nő, aki valakit megfertőz, 5 naptól 6 hónapig terjedhető elzárással büntetendő és utasítás van a törvényben ennek a legszigorubb alkalmazására.

— Az én véleményem szerint a mai helyzet egészségügyi szempontokból teljesen elmaradott volt és nem lehetett megóvni a megfertőzés veszélyétől a közönséget, aki abban a hitben élt, hogy a zárt házakban teljes biztonságban van,

mert az ott alkalmazott leányok hetenként kétszer rendes orvosi vizitre járnak. Ha egy szigorú és teljesen tudományos alapon álló kontrollt alkalmaztak volna, akkor nem lehetett volna fenntartani a zárt házakat, mert a leányoknak állandóan több mint a fele kórházban lett volna. Ha szigorú szemmel nézzük a dolgokat, akkor tartozunk annak megállapításával, hogy például ha a nő ki is gyógyul a gonorrhéából, illetve ha szubjektív nem is érez semmit, még mindig hordozhat magában bacilust, ami az ő szervezetére elvesztette ugyan hatását, de ha új szervezetbe kerül, akkor ismét virulens lesz. Hasonló jelenségeket lehet tapasztalni a vérbajoknál is.

— Az új törvény által előállott helyzetet — folytatta Tesic dr. — sokkal helyesebbnek tartom. A közönség ezután sokkal elővigyázatosabb lesz és megszűnik az a biztonságérzés, ami eddig a zárt házakkal szemben tapasztalható volt, holott a megbetegedéseknek és fertőzéseknek igen nagy része épen itt történik. Igen fontosnak tartom azt is, hogy az ellenőrzést kivesszük a rendőrség kezéből és ezután emberségesebb és szelidebb elbánásban fognak részesülni ezek a páriák. A jövőben pedig ők is jobban fognak vigyázni, mert elsősorban is saját érdekükről van szó és állandóan fejük felett lebeg a kórház Democles-karója.

— Szociális szempontból örvendetes, hogy végre ők is felszabadulnak a rabszolga-sorsból. Eddig ugyanis valóság-gal eladták őket, mint az állatokat — jelentette ki Tesic dr. — eladósodtak és sohasem tudtak többé kiszabadulni a fertőből. A homlokukon ott volt a bélyeg, hogy nyilvános házban voltak és a társadalom többé nem fogadta be őket magába. Így ezután mind jobban elzüllöttek valamennyi alkoholista, nikotinista és taxikomunista lett, kábítószerekkel éltek és legnagyobb részénél a szifilisz következményeként fellépet a tuberkulózis. Elnéztem őket, amikor eljöttek a vizitre. Ekkor nem voltak annyira kikendőzve, 28–30 éves lányok 50 éves öreg asszonyoknak látszottak. Megpróbáltuk őket is jó utra téríteni, de egy esetben sem sikerült. Hiábavaló volt a beszéd, jó szavak, minden falrahányt borsó maradt. Most azonban itt az ideje, hogy a különböző missziós társulatok és társadalmi intézmények akcióba lépjenek és csak egy cél lebeghet szemük előtt: visszaterelni a munkás életbe ezeket a sorsüldözötteket.

— Az új törvénynek van még egy igen fontos intézkedése: a legszigorubb büntetésben részesíti a kerítés bűncselekményét is. Megszűnik majd az is, hogy egyes zugszállodák leányokat tartsanak és prostitúcióra kényszerítsék őket.

— Az új törvényt minden tekintetben üdvösnek tartom — fejezte be szavait Tesic dr. — és ez is egy igen nagy lépés a nyugatizálódás felé.

... és az új törvény megjelent a Hivatalos Lapban. A nyilvános házak, a mai társadalom egyik legnagyobb szűgyenfoltja — megszűnnek.

(— enczy)

Ioanitescu pénzügyi alminiszter az aradi cukorgyár 50 milliós adóeltitkolási ügye iránt is élénken érdeklődik

Még az elmúlt évben 20 millió lej birságot rött ki Florian vezérinspector, Bukarestben azonban megakadt az adóeltitkolási ügy végleges elintézése. Ismeretlen részletek a cukorgyár ellen lefolytatott vizsgálatról. Hogyan titkolta el jövedelmét a vállalat vezetősége? Amikor a gyár igazgatósága hamarabb értesül e vizsgálat elrendeléséről, mint a pénzügyigazgatóság

A közeli napokban szenzációs fejlemények várhatók

Országszerte nagy feltűnést keltett az elmúlt év novemberében az a vizsgálat, amit a pénzügyminiszter rendelt el az Aradi Cukorgyár Részvénytársaságnál. A gyár vezetősége ellen adóeltitkolás miatt indult meg az eljárás, mert a feljelentés szerint az adókiadó bizottság előtt az árukészletet leértékelte, hogy a jövedelmet eltüntesse és ezáltal sok milliós kárt okozott az államkincstárnak. A vizsgálat vezetésével annak idején Madgearu pénzügyminiszter dr. Florian Petre pénzügyi vezérfelügyelőt bizta meg, aki megállapította, hogy mintegy ötven millió lejt tesz ki az az összeg, amit három év alatt a cukorgyár vezetősége az adózás előtt eltitkolt és husz millió lejt büntetés kiszabását javasolta Madgearu pénzügyminiszternek. A vizsgálat részleteit és megállapításait a legnagyobb titokzatossággal kezelték és annak eredményéről eddig vajmi kevés került nyilvánosságra. Az elmúlt évben történt szenzációs adóeltitkolásról jól informált helyről a következő részleteket sikerült megtudnom:

A cukorgyár iparpártolási kedvezményt kap

Az Aradi Cukorgyár Részvénytársaság mintegy négy évvel ezelőtt alakult, főleg regáti és kevés külföldi tőke bevonásával. A kormány az új iparvállalat részére az iparpártolási törvény alapján adókedvezményt engedélyezett, amely szerint a vállalat öt évig adómentességet élvez, ha a jövedelme nem haladja meg az évi nyolc százalékot, vagyis a befektetett 200 millió lejes alaptőke után a mérleg nem zárul 16 millió lejnél nagyobb nyereséggel. Ha azonban a jövedelem ennél több, a haszontöbblet adóalapul szolgál és a cukorgyár 14 százalék adót tartozik fizetni.

A feljelentés

A múlt év novemberének első napjaiban bizalmas feljelentés érkezett a pénzügyminisztériumhoz az Aradi Cukorgyár ellen. A feljelentés azt tartalmazta, hogy a gyár jövedelme lényegesen meghaladta az alaptőke nyolc százalékát,

a tiszta nyereség körülbelül 20 millió lej és a gyár ezután az összeg után köteles lett volna adót fizetni. A feljelentés szerint a jövedelemtöbbletet a cukorgyár vezetősége eltitkolta és különböző számlákon könyveltette el.

Madgearu pénzügyminiszter személyesen tanulmányozta át a feljelentést és a legszigorubb vizsgálatot rendelte el. A pénzügyminisztériumban azonban valaki indiszkréciót követett el és mielőtt a vizsgálat hivatalosan megindult volna, az Aradi Cukorgyár vezetőségének tudomására hozták, hogy adóeltitkolással vádolják és a vizsgálat elrendeléséről a gyár vezetősége hamarabb értesült, mint az aradi pénzügyi hatóságok. Néhány nappal később Aradra tényleg megérkezett Florian Petre dr. vezérfelügyelő, aki a legnagyobb titokban megkezdte a vizsgálatot. A vezérinspector három napig tartó szakadatlan munka után megállapította, hogy a feljelentésben foglalt adatok minden tekintetben megfelelnek a valóságnak, mert a gyár jövedelme lényegesen meghaladja a nyolc százalékot. Azt azonban már az első nap megállapította dr. Florian vezérfelügyelő, hogy csalás nem történt, mert a személyi számlán elkönyvelt tételeket a mérleg elkészítése után az új üzletévben újból bevételezték. Így ezután bünygyi következményekkel nem járt a vizsgálat.

Mivel védekezett az igazgatóság?

Az adóeltitkolás azonban kétségtelenül megtörtént. A gyár vezetősége elismerte, hogy a jövedelem többletet különböző könyvelési tételekkel átvitték egyik évről a másikra, de azzal érveltek, hogy az öt év elteltével akarták a végleges elszámolást megejteni. A gyár vezetősége az esetleges dekonjungturára gondolva tartalékolta a jövedelmet, hogy ebből egészítse ki, ha valamelyik üzleti év nem hozza be az engedélyezett és adómentes nyolc százalék tiszta hasznot. Azt hangsúlyozta az igazgatóság, hogyha az öt év leteltével az összes jövedelem meghaladta volna az alaptőke 40 százalékát, akkor azt bejelentették volna.

Dr. Florian vezérfelügyelő az előzetes vizsgálat befejezte után leutazott Bukarestbe, ahol személyesen referált a pénzügyminiszternek, aki utasította őt a legaprólékosabb részletekre is kiterjedő vizsgálat lefolytatására.

Az újabb vizsgálat

heteken keresztül a legnagyobb titokban folyt le. A vizsgálatot vezető tisztviselők — akik még az aradi pénzügyigazgatósággal sem közölték, hogy mit sikerült megállapítaniok — átvizsgálták a vállalat összes könyveit. Végül is szenzációs eredménnyel zárult a vizsgálat, mert megállapítást nyert, hogy a pénzügyminiszterhez beküldött feljelentés a való tényállásnak mindenben megfelelő adatokat tartalmazott és tényleg igen súlyos adóvisszaélések történtek az aradi cukorgyárnál.

Dr. Florian Petre vezérfelügyelő megállapította, hogy a gyár jövedelmét kétféle módon titkolta el az adókövető

bizottság elől: egy rész árukészletét értékelte le, másrészt pedig a jövedelem tekintélyes részét különböző személyszámlákon könyvelték el. Ezeket az összegeket az év végén kiadásba vették, majd a mérleg elkészítése után újra bevételezték.

Valamennyi számláról másolatot vettek fel a vizsgálatot vezető tisztviselők és minden egyes másolat mellé hitelesítési jegyzőkönyvet készítettek, amelyet a három pénzügyi tisztviselő irt alá. A vizsgálat befejeztével megállapítást nyert, hogy mintegy 50 millió lejt tesz ki az az összeg, amit három év alatt a cukorgyár vezetősége az adózás elől eltitkolt. Mikor ezt megállapították, erről is hivatalos jegyzőkönyvet vettek fel s ennek alapján dr. Florian Petre vezérfelügyelő a büntetést is kiróttá és a törvény idevonatkozó paragrafusainak rendelkezése értelmében mintegy huszmillió lej büntetés kiszabását javasolta a pénzügyminiszternek. A jegyzőkönyvet és a vizsgálat adatait külön kurir vitte fel Bukarestbe.

Ez a múlt év decemberében történt. Azóta ez az ügy még mindig függőben van és az aktacsomag elintézetlenül hever a pénzügyminisztériumban. Ha pedig elintézést nyert, akkor arról elfelejtették értesíteni az aradi pénzügyigazgatóságot.

Az elmúlt napokban Aradon járt Pompil Ioanitescu pénzügyi alminiszter, aki a sajtó előtt tett nyilatkozatában váltig hangoztatta, hogy mindenüvé, ahol visszaélés, adóeltitkolás, vagy csempészség történt, irgalmatlanul lecsap a fiskus kemény ökle.

Ez alkalommal megkérdeztem a minisztert, hogy mi történt az aradi cukorgyár sokmillió adóeltitkolási ügyével és a Florian vezérinspector által leírt 20 millió lejes bírsággal?

A miniszter csodálkozó szemekkel nézett rám:

— Erről nem tudok semmit — válaszolta, majd Cuba adminisztrator felé fordulva megkérdezte: — Történt ott kérem valami?

— Florian inspector ur folytatta le a vizsgálatot és ő róttá ki a büntetést is — hangozott a pénzügyigazgató válasza — de a jóváhagyás még nem érkezett meg.

A miniszter elővette noteszét, jegyzett bele valamit, majd felém fordulva folytatta:

— Az első dolgom lesz, ahogy hazaérkezem Bukarestbe, hogy utána nézek ennek az ügynek. Én csak alig néhány hete vagyok a pénzügyminisztériumban és így nem csoda, ha nem tudok mindenről. De utána nézek.

Ennyi volt a miniszter válasza és most Aradon nagy érdeklődéssel néznek a fejlemények elé. A legrövidebb időn belül el fog most már végérvényesen intéződni, hogy tényleg történtek e szabálytalanságok az aradi cukorgyárban és ha igen, akkor milyen titkos kéz intervenciójának köszönhető az, hogy nyolc hónap után még mindig elintézetlenül hever a pénzügyminisztériumban ez az akta?

Harmincháromezren pályáztak eddig a felállítandó pénzügygárda tízezer állására

Arad megyéből több mint 400 pályázat érkezett a minisztériumhoz. Magas fizetést kapnak a gárda tagjai. Igen sok a kisebbségi pályázó. Minden tekintetben megbízható gárdát szerveznek és utját állják a korrupciónak

A közelmúltban megírták a napilapok, hogy a pénzügyi kormány elhatározta az országos pénzügygárda felállítását, amelynek egyelőre a szesz és sörgyárak, valamint a petroleumtelepek ellenőrzése, az italmérési törvény alkalmazásának felügyelete lesz a hatásköre. Illetékes helyen nyert információim szerint azonban ez a munkakör később ki fog bővülni és a pénzügygárda fog felügyeletet gyakorolni minden fogyasztási adó felett és ők fogják a határszolgálatot is ellátni a csempészség elhárítása szempontjából.

A pénzügygárdát a legmagasabb szellemi nivón akarják megszervezni és annak tagjaiból megfelelő kvalifikációt követelnek. Alkalmam volt beszélgetést folytatni a pénzügyminisztérium egyik magasrangú tisztviselőjével, aki kijelentette, hogy a pénzügygárda szervezésénél a legnagyobb körültekintéssel járnak el. Utját akarják állani már az első pillanattól kezdve a korrupciónak és éppen erre való tekintettel olyan fizetéseket állapítottak meg, hogy a pénzügygárda tagjai becsületesen megélhessenek fizetéseikből és ne legyenek kénytelenek más jövedelmi forrás után nézni. Ezzel szemben a kinevezés előtt alaposan megrostálják a pályázókat és megfelelő kvalifikációt követelnek meg mindenkitől.

A pénzügygárda teljesen katonai alapon lesz megszervezve. A megyei csoport élén a komiszár fog állani, aki a pénzügyigazgatóság mellé lesz beosztva. A komiszár természetben lakáson, fűtésen és világításon, valamint ruhán kívül 11.100 lej fizetést és 6000 lej utiálatányt fog kapni, viszont megkövetelik tőle a vegyész-mérnöki diplomát, vagy pedig az ezzel egyenrangú kvalifikációt.

Minden járási székhelyen a gárda élén a subkomiszár fog állani, akinek a lakáson, a fűtés, világítás és ruházaton kívül 9.100 lej lesz a fizetése és 3000 lej utiálatányt kap. Subkomiszár azonban csakis az lehet, akinek gimnáziumi vagy pedig felsőkereskedelmi iskolai érettségije van.

A gárda tagjai csakis négy középiskolát végzett fiatal emberek lehetnek, kik 5700 lej fizetést és 2000 lej utiálatányt kapnak.

Informátorom szerint a kvalifikációt a legszigorúbban megkövetelik mindenkitől és kivételt senkivel sem tesznek. Tekintettel arra, hogy a pénzügygárdában való elhelyezkedés nyugodt megélhetést és biztos existenciát jelent, tömegesen érkeznek Bukarestbe a kérvények. Illetékes helyről nyert információim szerint a tízezer állásra eddig 33.000 kérvény

érkezett be és Aradmegyéből is több mint négyszázan pályáztak.

A minisztériumban most vizsgálják felül a pályázatókat. Tekintettel azonban arra, hogy a pályázatok benyújtásának határidejét augusztus 15-ig hosszabbították meg, még több ezer pályázat beérkezését várják!

Informátorom kijelentése szerint igen sok kisebbségi állampolgár is pályázott és a már eddig is kiválasztottak között sok a kisebbségi. A kinevezéseknél nem tesznek különbséget román és nem román nemzetiségű állampolgár között, hanem csakis a kvalifikáció és a rátermettség dönti el a kinevezéseket. A cél: minden tekintetben megbízható gárdát szervezni.

Balog Sándor és Cuzman Miklós a Müller-panama felmentett vádlottai kártérítési pert indítanak az állam ellen

A nyári szünet után egy igen érdekes kártérítési per kerül a törvényszék elé. Köztudomásu, hogy a sokmilliós Müller-féle vasuti panama leleplezése után bünvádi eljárás indult *Cuzman* Miklós vasuti subinspector és *Balog Sándor* főtisztviselő ellen is, akiket azzal vádoltak, hogy részesei voltak a visszaéléseknek. Egy ideig vizsgálati fogságban voltak, később azonban szabadlábra helyezték őket, az eljárás azonban tovább folyt ellenük és az ügyészség vád alá is helyezte őket. Mindketten azonban ártatlanságukat hangoztatták és a legerélyesebben tiltakoztak a gyanítás, illetve a vádak ellen.

Mielőtt még főtárgyalásra került volna a nagy port felvert bűnügy a panama valamennyi gyanusítottját elbocsájtották az államvasutak kötelékéből.

Ilyen előzmények után került tárgyalásra a Müller-féle vasuti visszaélés. Az aradi törvényszék azonban Cuzmant rehabilitálta és miután nem találta bűnösnek felmentette a vád alól. Julius 31-én került a nagy port felvert bűnügy a temesvári ítélőtábla elé, ahol Balogot rehabilitálták és ellene is megszüntettek minden néven nevezendő bünvádi eljárást.

A két rehabilitált tisztviselő, kik közben elveszítették állásukat és kenyér nélkül maradtak, most pert indítanak az állam ellen és méghurcoltatásukért kártérítést követelnek. A kártérítési per őszre kerül tárgyalásra és annak kimenetele elé nagy érdeklődéssel néznek.

A művész ur száz lejes kölcsöne

(KORKÉP)

Irta: Ferenczy György

Sereghy Elemér valami-
kor drámai színész volt.
Hősszerelmes, amorozó és
mint jó megjelenésű, ele-
gáns fiatalembernek nagy
sikere az asszonyok körül.
A színháznál mindig neki
volt a legnagyobb portája s
hódolói elhalmozták leveleikkel.
Randevut kértek tőle, virá-
gokat küldöztek neki. Egyszóval ünnepe-
lt színész volt. Ez
az ünneplés azonban nem annyira a művésznek szólt,
mert a legjobb akarattal sem lehetett Sereghyt a nagy te-
hetségek közé sorolni. Amolyan tipikus vidéki színész volt,
aki betanulta szerepét, azt a sugó segítségével felmondotta
a színpadon és mivel szép fiú volt és elegánsan öltözködött,
szerelmes szerepeket osztottak ki rá. A hisztériás asszonyok,
az álmódózó hivatalnoklányok és a varrókisasszonyok meg-
elégedtek a külsőségekkel, nem nagyon kutatták a tehetséget.
Ez volt a titka a „művész ur“ sikereinek.

* *

A társaságban nagyszerűen lehetett használni. A kávé-
házban, ha odaült a kártyasztal mellé, arányosan viselke-
dett, a világot sem szólott közbe, nem tett megjegyzéseket,
illedelmes kibic volt — a kártyások tehát szerették. Az ebéd-
utáni fekete mellett egy egész társaságot képes volt elszor-
akoztatni, közbeszólásai, megjegyzései szellemesek voltak,
senki sem tudott az egész városban annyi viccet, mint ő.
Ezek a tulajdonságai öregbitették népszerűségét és szívesen
fizették ki a feketéjét. Sohasem volt ellenvéleménye, mindig
helyeselt, a vidéki potentátoroknak ez természetesen tetszett.

* *

Egy szép napon azonban Sereghy Elemér színművész
ur szerződés nélkül maradt. Új igazgató jött a városba, új
erőkből állította össze társulatát és elődjéből senkit sem
vett át. Sereghy azonban nem esett kétségbe. Továbbra is
a városban maradt és kisebb nagyobb baráti kölcsönökből
tartotta fenn magát.

Később ezek a kölcsönök havi járulékká váltak. Ba-
rátaikat, ismerőseit minden hónapban felkereste és a szokás-
jog alapján beinkasszálta havi apanázsát. Valóságos rend-
szert vezetett be, szabályszerű könyvelést folytatott és aki
tizedikéig nem róttá le az obulusokat, irgalom nélkül meg-
kapta a felszólító levelet.

... és mindenki fizetett. Mindenki kiegyenlítette „havi
számláját“ és a „művész ur“ pompásan élt. A Korona-

szállóban elegáns két ágyas szobában lakott. Barátnőt tartott, akivel közös háztartásban élte napjait.

Egyszóval a „művész ur“ megelégedett volt.

* *

Egy verőfényes vasárnap délelőtt éppen autobuszra várakozott, amikor valaki hátulról megszólította:

— Kedves Művész ur, nem lenne szives nekem száz lejt kölcsönözni. Most vettem észre, hogy odahaza felejtettem a pénztárcámat és sürgős dolgom van.

Meglepődve nézett Sereghy a hang irányába. Szokatlan volt füleinek, hogy valaki tőle kérjen kölcsön. Még nagyobb volt a meglepetése, amikor a kölcsönkérőben egyik állandó kuncsaftját, egy ismert bankigazgatót ismerte fel. Meglepetése csak egy pillanatig tartott, majd hanyag eleganciával nyult zsebébe és egy száz lejes bankjegyet nyújtott át a bankdirektornak. Utolsó száz lejese volt.

— A legnagyobb készséggel állok bármikor rendelkezésére — mondotta fölényes hangon.

* *

Délután amikor haza ment, levél várta a szállodában. Grünberger bankigazgató írta és 2000 lejt mellékelte hozzá, megköszönve a „Művész urnak“, hogy pillanatnyilag szives volt kisegíteni.

Sereghy Elemér elolvasta a levelet és zsebébe csuszta a két darab ezrest. Néhány pillanatilag gondolkozott, majd a portástól levélpapírt és borítékot kért és hirtelen elhatározással a következőket írta Grünberger igazgató urnak:

Kedves Vezérem! Levelét megkaptam. A mellékletért hálás köszönet. De mi lesz a száz lejemmel? Tisztelő hive: *Sereghy.*

Az aradi orth. izr. hitközség továbbítja a 2000 hajléktalan borsai felsegélyezésére szánt adományokat

Az „Erdélyi Élet“ legutóbbi számában felhívás jelent meg, amelyben kétezer szenvedő zsidó lélekből tör fel a kiállás: Zsidó testvérek segítetek. Kétezer hajléktalan borsai zsidó, kiket nincstelen földönfutóvá tett a gyűlölködés, kért segítséget.

Az aradi orthodox izraelita hitközség vezetősége értesítette az Erdélyi Élet szerkesztőségét, hogy minden pénzesegélyt, vagy természetbeni adományt azonnal továbbít a tüzekatasztrófától súlytott borsaiaknak. Hisszük, hogy Arad zsidó társadalmának megértő szive átérzi zsidó testvéreinek nehéz helyzetét és segítségére siet azoknak, akik sürgős segítségre szorulnak. Minden adomány tehát az aradi orth. izr. hitközség vezetőségének címére küldendő, ahonnan azután haladéktalanul továbbítják azokat a rendeltetési helyükre.

Az Erdélyi Élet akciója: állandó nemzetközi minta- vásárt Aradnak

Beszélgetés Domán Sándorral, a Kereskedők
Testülete elnökével

Minden oldalról panaszokat hallunk. Panaszodik a gyáros, panaszodik a kereskedő, panaszodik az iparos és a legszomorubb az hogy mindannyiuknak okuk van a panaszra, mert a gazdasági válság Aradon igen súlyosan, hogy ne is mondjuk el viselhetetlenül kezdi éreztetni a hatását. Az illetékeseknek nem lenne szabad ölbe tett kezekkel nézni az egyre növekedő nyomorúságot, hanem mindent el kellene köveszenek, hogy egy kis életet vigyenek városunk közgazdaságunk vérkeringésébe, mindent meg kellene mozgassanak, hogy Arad kereskedelmének és iparának életét ismét erőssé és termékennyé tegyék. Intelligencia, munkakészség és vállalkozási szellem él még a város falain belül és csak a csüggedés és béna tétlenség buktathat el mindnyájunkat. Egy olyan intézmény megteremtését kellene szorgalmazni ami egyszerre új életet teremtene: létesítsünk Aradon évenként megrendezendő nemzetközi

mintavásárt. Ennek virágzását éppen az tenné lehetővé, hogy Arad városa a határszélen fekszik és a külföld részéről könnyen megközelíthető és így elsősorban alkalmas arra, hogy gyorsan és olcsón tárja fel kapuit a külföldiek előtt. Gondolják csak el, mit jelentene Aradnak, ha éppen határszéli földrajzi fekvése folytán a külföldi cégek sorra jönnének el hozzánk, hogy termékeiket és cikkeiket kiállítsák, ha a megrendelők az országból ide koncentrálódnának és végül ha arra a 8—10 napra, amíg ez a kiállítás tart, a város forgalma mégtizszereződne és a készpénzvásárlók a kereskedelmet friss és nagy bevételhez juttatnák.

Mindezeknek szemelőtt tartása mellett az „Erdélyi Élet” szerkesztősege elhatározta, hogy akciót indít az aradi állandó nemzetközi mintavásár érdekében.

A közgazdasági élet kimagasló egyéniségeit fogjuk lapunk hasábjain sorra megszólaltatni és véleményüket kérjük ki ezzel a kérdéssel kapcsolatban.

Alkalmunk volt hosszasan elbeszélgetni Domán Sándorral az aradi Kereskedők Testületének elnökével, aki az Erdélyi Élet részére a következő nyilatkozatot tette:

— A háboru után egymással versenyeztek az országok és városok, s egymásután alakultak meg az ugynevezett állandó nemzetközi mintavásárok. Reichenberg, Bécs, Prága,

Varsó, Lemberg rendszeresítették a mintavásárokat, ma azonban már megállapítható, hogy ezek közül egy sem vált be. Hogy miért? Ennek oka kézenfekvő. Egyiknek sem volt egy olyan speciális, különleges cikke, amelyik indokoltá tette volna, hogy a vásárolni szándékozó kereskedők tömegesen felkeressék a vásárokat. A szó szoros értelmében vett mintavásár egy volt és ez maradt: a lipcsei mintavásár és ezt egyik sem tudta megközelíteni, egyik sem léphetett még a nyomdokába sem. A lipcsei mintavásárnak speciális helyzetét az adja meg, hogy az ott kiállításra kerülő számtalan különböző áru, a különféle műtárgyak, gyermekjátékok mind olyan cikkek, amivel a gyáros nem utaztathat, mert az eladásra kerülő áruknak fényképe, vagy miniatűr mintája nem mutat. Sokkal jobban mutat és az eladás szempontjából sokkal előnyösebb mindkét fél részére, ha a vevő csoportosítva eredetiben látja azokat. Hasonlóképpen van ez a lipcsei szőrme-piaccaal is.

— A háboru után alakult mintavásárok miután nem voltak ilyen speciálitásaik nem váltották be a hozzá fűzött reményeket. A prágai mintavásárnak például a textilkarakterét akarták megadni, elfelejtették azt, hogy a textiláru utazók után éppen olyan jól értékesíthető és feleslegessé teszi azt, hogy a vásárolni akaró kereskedő a mintavásár kedvéért az utazás nagy költségeit és fáradságát vállalja. Az utazók eddig is felkeresték kollekciónkkal a kereskedőket üzleteikben és ők ott kiválaszthatták a szükséges árut. Ez a rendszer bevált a múltban és beválik a jövőben is.

— Így azután ezek a mintavásárok közönséges nagyvásárrá degradálódtak, virslit fogyasztanak, sört isznak, a közönség detailban vásárol, kereskedő azonban alig van. Ha nem szégyelnék, akkor a legtöbb állam leépítené ezeket az ujonan kreált mintavásárokat, amelyek nagy költséget emésztenek fel.

— Aradon azonban egész más a helyzet. Itt igenis létjogosultsága volna a nemzetközi állandó mintavásárnak, mert városunknak van egy speciális ipara: a butoripar. Ebben az iparban megvan a mintavásárnak az előbb jelzett szükséglete. A butoriparban fényképekkel, vagy apró miniatűr mintákkal nem nagyon lehet eredményesen biztosítani az eladást. A butort eredetiben kell látni. Az aradi mintavásár létesítése ezeknek szemelőtt tartásával nemcsak városi, hanem országos érdek, mert ezáltal ismét fel lehetne lendíteni a régen híres aradi butoripart. Hiszem, hogy ebben az esetben minden hozzá fűzött remény beteljesedne és rövidesen éreztetné üdvös hatását az aradi mintavásár. Véleményem szerint Arad az egyetlen város az országban, épen az előbb hangoztatott speciális helyzetből kifolyólag, ahol létjogosultsága lenne és nagy jövő várna egy állandó nemzetközi mintavásárra. Hogy azután az a város gazdasági életében milyen nagyarányu fellendülést jelentene, azt teljesen felesleges részletesen ismertetni, az annyira kézenfekvő. Az

ideát minden tekintetben egészségesnek, helyénvalónak és üdvösnek tartom és mindent el kellene követni, hogy az megvalósulhasson.

Eddig tartott Domán Sándor nyilatkozata, amiben százszázalékiig helyesli az Erdélyi Élet kezdeményezését. Lapunk jövő számában tovább folytatjuk akciónkat az aradi állandó nemzetközi mintavásár megvalósítása érdekében.

Jólszervezett zsarolóbanda működött Aradon

Keresik Laboda Margit büntársait — Iancu Traian rendőrigazgató dicséretes bravurja — Hogyan leplezték le a veszedelmes szélhámosnőt?

— Szép Margit regényes élete —

... és a SzépMargit mögött bezárult a tömlőc ajtaja. A parfümtől illatos, csipkével és selyemmel diszitett, puha, meghitt fészkét, kis budoireját a rideg, kopár cellával cserélte fel, mert így rendelkeztek a törvény szigorú urai. A Szép Margit súlyosan megsértette a büntetőtörvénykönyv szigorú paragrafusait, nem maradhatott más hátra, mint az igazságszolgáltatás lesújtó keze: a fogház.

... és most a Maros-parti Sárga Szanatorium egyik emeleti cellájában elmékedhetik Laboda Margit a múlt szép emlékei felől.

Mindenki ismerte Aradon, mindenütt megfordult. Szép Margitnak hívta mindenki. Egy aradi mézeskalácsosnak a leánya és fiatal korában, gyermekéveiben a mézeskalácsszivek birodalmában ábrándozott szép jövőről, selyemről, fényről, pompáról, — boldogságról.

Az évek multak, a kis Margitkából nagy leány lett. A tisztos polgári családi környezetet szüknek érezte a hevesvérű, a könnyelműségre hajlamos leány és egy szép napon szakított mindennel, kispolgári erkölcsökkel, családdal és odadobta magát ösztönei, tulfütött temperamentuma és érzékisége prédájának.

Vidám életet élt, számtalan hódolója volt. Szeretett és szerették. Fiatal volt, üde, kívánatos, szép; minden kelléke megvolt, hogy a szerelmi élet utjain sikereket érhessen el.

Családja természetesen minden összeköttetést megszakított vele és a Szép Margit felszabadulva minden kötelék alól, tele tüdővel szivta magába mindazokat a gyönyöröket, élvezeteket és örömöket, amit az Élet egy fiatal lánynak nyujthat.

A lejtőn azonban nincs megállás . . .

* *

Egyik férfi karjából a másikéba vándorolt. Egyik férfi fül után a másikba suttogta szenvedéllyel: „Szeretlek“. Egyik férfiszáj után a másik tapadt oda csókszomjas, tűzpiros ajkaihoz.

Az intenzív szerelmi élet néhány esztendeje után a Szép Margit férjhez ment. Egy *König* Rudolf nevű aradi fiatalember, családjának minden ellenzése dacára feleségül vette és elköltöztek a Zsilvölgyébe. A kis bányavároskában a férj egész nap dolgozott, hogy családjának a megélhetést biztosítsa. Annál többet beszélt azonban a város az asszony viselt dolgairól. A Szép Margit megunva a szürke, semmitmondó és egyhangu házasesetet, új szenzációkra vágyott.

. . . és egyesek állítása szerint botrányos életmódot folytatótt.

* *

Semmisem tart örökké! A Szép Margit házasesetének is vége lett és a zsilvölgyi „kirándulás“ után visszakerült Aradra és egy ismert urral, aki valamikor élénk szerepet játszott Arad éjszakai életében, barátságos viszonyba lépett.

Ettől az időtől kezdődőleg a rendőrség adatai szerint olyan életet élt, ami állandó rendőri megfigyelést igényelt. A Szép Margitnak most már minden lépését detektívek figyelték és elkísérték titkos utjaira.

Ismert aradi kereskedőket keresett fel, akiket megakart különböző cimeken zsarolni, a legtöbben azonban nem dültek be neki. Voltak azonban többen olyanok is, kik kerülni akarták a botrányt, inkább fizettek.

Legutóbb — mint köztudomásu — egy ismert aradi kávést akart megzsarolni, ezen azonban rajtavesztett és börtönbe került. Miként már mondám, a rendőrség régen figyelte és a rendőri közegek adták a kávésnak a tanácsot, hogy szinleg menjen bele a zsarolási manőverbe, előbb azonban megjegyzezték és felírták a számaikat annak a tiz darab, ropogós 500 lejesnek, amit a zsaroló Szép Margit kezei közé fog a kávészéket.

. . . és Iancu Traian rendőrigazgató dicséretes ügyességének köszönhető, hogy a Szép Margitot tetten érték és rendőrkézre került.

* *

Egy forró, nyári reggelen véletlenül találkoztam Iancu rendőrigazgatóval, aki éppen hivatalába igyekezett. Beszélgetés közben elárulta azt, hogy „ma szenzációs letartóztatás lesz“. Többet akkor nem akart mondani, pedig már minden elő volt készítve. A verem már meg volt ásva és a nemes

vad beleesett. Minden az előre elkészített program szerint történt. A Szép Margit felkereste a kávést, aki leolvasta neki az 5000 lejt. A Szép Margit arcán meglegedett mosoly futott át, betette retiküljébe a pénzt és éppen távozni akart, amikor a mellékhelyiségből előlépett Iancu Traian, két detektív kíséretében és utját állotta. A retikülből előkerültek a megjegyzett bankjegyek. Iancu Traian a tettenért zsarolónót a törvény nevében tartóztatta. A Szép Margit arcát a kétségbeesés valósággal eltorzította és annyira megijedt, hogy hirtelen szabad folyást engedett természetének, majd élénken tiltakozott és azzal védekezett, hogy a kávéssal baráti viszonyt folytatott és ezt a pénzt kölcsönképen kapta.

Hiába való volt azonban minden védekezés, a Szép Margit a rendőrségre, majd az ügyészség fogházába került.

* *

Rendőrség, ügyészség, vizsgálóbíró széleskörű nyomozást és vizsgálatot kezdett. Rövidesen megállapítást nyert, hogy egy egész bünszövetkezet működött Aradon, amelynek tagjai zsarolási manőverekkel állandóan zavarták ismert aradi embereknek a békés nyugalmát.

A Szép Margit egészen megtört. Büntársaira vonatkozólag azonban minden felvilágosítást megtagad. Ezeket nem akarja megnevezni. Nem engedi a zsványbecsület.

* *

A Szép Margitnak nem az első esete ez, amikor összeütközésbe került a büntetőtörvénykönyvvel. Miként emlékezetes ő volt az, aki a tragikus körülmények között elhunyt Pyron Alice francia nyelvtanárnő lakásába költözött, ott barátjával és annak egy társával az árvaszék által lepecsételt szekrényekről eltávolította a pecséteteket, majd azokat mással cserélte ki. Közben pedig a szekrényből igen sok értékes holmi eltűnt. A rendőrség most ismét elővette ennek a bűnügynek is a doszárját és újabb széleskörű nyomozást indított ebben az irányban is.

* *

A Szép Margit a rácsos ablak mögött cellája magányában teljesen megtörtén ül a priccsen. Néhány lépésre pedig tőle a Maros vize folyik csöndesen és ennek hűs habjaiban ezrek és ezrek keresnek menedéket a kánikula elől. A stranden virul az élet, az egyik közismert, törzsvendég — a Szép Margit azonban hiányzik. Ő ugyanis a hűvösön ül.

... és óh csodák-csodája ez már senkinek sem tűnik fel. A három nap már eltelt, már pedig minden szenzáció csak három napig tart.

—s —a

* *

Közben Iancu Traian rendőrigazgató szobájában még mindig mozgalmas élet uralkodik. Detektívek jönnek és mennek, jelentések érkeznek, a bűnügyi osztály kitűnő vezetője újabb és újabb parancsokat osztogat. A szenzációs port felvert bűnügyben tovább folyik a vizsgálat. A Szép Margit bűnlajstromát állítják össze és büntársait keresik.

A rendőrség ez alkalommal is megérdemelt minden elismerést, Iancu Traian előrelátása, körültekintő és minden részletre kiterjedő vizsgálata ismét egy veszedelmes szélhámosnőtől szabadította meg Arad társadalmát.

... és minden remény meg van arra, hogy a Szép Margit büntársai is rövidesen hurokra kerülnek, hogy elvegyék megérdemelt büntetéseiket. A fogház már őket is várja, fenntartott cella áll rendelkezésükre.

Végnélküli körbe-körbe Trancu Iasi volt munkaügyi miniszter aradi diszpolgári oklevele körül

Hogyan hálálják meg minálunk, ha valaki önzetlen odaadással városunk érdekeiért harcol

Szomorú valóság az, hogy Arad városa a mindenkori kormányoknak mostoha gyermeke volt. Az imperium átvétele előtt mindig Temesvárt és Nagyváradot favorizálták Arad kárára. Az új államalakulás sem hozott változást. Arad most is mostohagyermek maradt és amíg Temesvár fejlődött s nagygyá lett és kormányzó székhelyé avanszált, Arad határozottan a visszafejlődés útján van. Az országos politikai vezérférfiak közül ritkán akadt valaki, aki Arad érdekében a tettek mezejére lépett. És ha mégis volt ilyen politikus, akkor annak ellenfelei — legtöbbször személyes okokból

— igyekeztek városunk pártfogóját elkedvetleníteni.

A legekleatásabb példa erre Trancu Iasi diszpolgársága és a diszoklevél körüli évek óta húzódó herce-hurca.

Mielőtt tovább mennénk szögezzük le azt a tényt, hogy kevés vezérférfi tett annyit Arad városáért, mint Grigore Trancu Iasi, Románia első munkaügyi minisztere, az Avarescu kormány egyik legnagyobb képzettségű, legkiválóbb tagja. Ez a nagyszerű ember második otthonának tekintette mindig Aradot és a fővárosban valósággal városunk patronusá-

vá nőtte ki magát. Amikor a bársonyszékbe került első dolga az volt, hogy rendet teremtett az aradi munkásbiztosító pénztárnál, ahol addig igen szomorú és züllött állapotok uralkodtak. Neki köszönheti Arad azt, hogy Xenopol professzor özvegye férjének híres könyvtárát, amelyik az ország legnagyobb történelmi könyvtára volt és szinte felbecsülhetetlen értékkel bír, városunknak, illetve az aradi kulturpalotának ajándékozta.

Egyszóval Trancu Iasi tényleg tett is az aradiakért és ennek tulajdonítható, ezzel magyarázható az a határtalan népszerűség aminek a volt miniszter városunkban örvend.

1926-ban a város vezetősége, hogy lerőjja a lakosság háláját magas pártfogója iránt, Trancu Iasit Arad város diszpolgárává választotta és erről őt levélben hivatalosan értesítette. Neve bekerült a város diszpolgárainak arany könyvébe és amikor legközelebb Aradra jött a város lakossága őszinte szeretettel fogadta és meleg ünneplésben részesítette diszpolgárát.

A diszpolgári oklevél kiadása egyre később, hol a munkások akadályozták meg a közgyűlésen, hol pedig a bürokrácia utvesztőjében vészelt el, míg végül a feledés homályába merült.

Még szerencse, hogy ez az elbánás eddig nem vette kedvét Trancu Iasinak, aki a történetek dacára is megmaradt Arad pártfogójának és mint ellenzéki politikus is mindig városunk érdekeiért harcolt. Legutóbb amikor Aradon járt hosszas együttlétünk alatt többször kijelentette, hogy szülővárosa után Arad fekszik legközelebb a szívéhez.

— Magam sem tudom hogyan — mondotta — de nagyon, nagyon szeretem ezt a várost és valósággal üdülést jelent nekem, ha falai között tölthetek néhány napot vagy órát.

... és Trancu Iasi diszpolgári oklevelének kiállítása és átadása egyre később. Hogy miért, arra senki sem tudja megadni az elfogadható választ. A tény az, hogy Trancu Iasi a város lakosságának akaratából, törvényesen és visszavonhatatlanul Arad diszpolgára, csak még a diszoklevelet nem kapta meg.

Reméljük, hiszük, hogy Aradváros jelenlegi vezetősége véget fog vetni ennek a tiszteletlen állapotnak és a legrövidebb időn belül jóváteszi ezt a régi hibát s nem várják meg azt, amíg városunk egyik tekintélyes pártfogója is elkedvetlenedik. Mert ha ez nem történik meg, akkor azt kell higgye az ember, hogy ebben is van politikum. Már pedig a város érdekeit nem szabad odadobni politikai célok prédájává.

Ferenczy György.

A SIMAY uszoda és napfürdő

Nők és férfiak együtt. Nyitva mindennap d.u. 6—8-ig Uszás tanítás

— Igaza van Maniunak, hogy a tulbuzgó Vajda minisztert megróttá.

(Kohn hazajön, megebédel, azután így szól a feleségéhez :

— Mi az, Zalikám, ma még egy puszit sem adottál.

— Hagyjál békén, — mondja az asszony — ma rosszul vagyok hangolva.

— Mit — fortyan fel Kohn — hangolva ide, hangolva oda, én egy asszonyt vettem el feleségül és nem egy zongorát.)

*****

— Tényleg úgy fel volt háborodva Maniu, amikor meghallotta, hogy Vajda pártfogásába vette az antiszemita diákokat ?

(Kohn szomoruan állit be a kávéházba. Grün megkérdi:

— Mi baj ?

— Képzeld, a feleségemnél találtam valakit.

— Értem, vigasztalja Grün — rettenetes lehet az, amikor az ember először rájön, hogy a felesége megcsalja.

— Először ? — pattant fel Kohn — mi az, hogy először ? Huszadszor.)

Még mindig nem ismeri Ön a

gyógytejet ?

Izletes, üdítő és gyógyhatásu.

Egészségesnek üdülést, betegnek gyógyulást jelent.

Kérdezze meg orvosát.

Kapható minden jobb csemegeüzletben és tejsarnokban.

Viszonteladónak a
SAYA Társaság

képviseleténél, Str. Ghiba Birta
No. 30

MINDEN HÁZNÁL
LEGYEN

HA NINCS - AKKOR VEGYEN !

Jégelőfizetéseket Reusz cég bármikor felvesz.

Pontos szállítás.

Telefon 141.

Olvassa és terjessze az »Erdélyi Élet«-et!

Butor részletre készpénz árban kedvező feltételekkel Garai

ARAD, Piața Avram Iancu No. 10.

TIMIȘOARA, Fabrica P. Coronini No. 23.

AZ
**ARADI
KÖZLÖNY**

Erdély leg-
régibb, legolvasottabb és
legelterjedtebb napilapja!

THERAPIA

szanatórium Arad, Str. Iosif Vulcan (Kazinczy-u.) 8.

Telefon 532.

Telefon 532.

Legmodernebb műtőfelszerelés.

Röntgen, Quarz. — Diathermia.

Szines fényképek,
pastell-, aquarell- és olaj kivitelben. Portré, gyermek és interieur felvételek a nap bármely szakában, vasárnap is

Feszler Róbert
fotóművészeti szalonjában. Esti pillanatfelvételek Nitraphot reflektorok mellett. A Consum részletcsoport tagja. Tekintse meg a kirakatokat.

Arad, Bul. Reg. Maria 20.
Szabó Albert üvegházában.

Kül- és belföldi gyógyszer különlegességek

VOJTEK
gyógyszertár

==== Részletre készpénz áron vásárolhat! ====

Mielőtt az őszi divatszükségletét beszerezné, okvetlen keresse fel

GOLDSTEIN LAJOS

divatáruházát,

Arad, Strada Bratianu (Weitzer János-uca) No. 2,
ahol női és férfi divatszükségeit legolcsóbban beszerezheti.

Nem kell angol partiárut ügynöktől venni

**féláron kap
angol ujdonságot**

J. SCHUTZ-nál Arad, Str. Eminescu 2.
(v. Deák Ferenc-ucca)

**WEISZ LIPÓT
FOTOSZALONJA**

Bulevardul Regina Maria No. 22.
(Dáciával szemben)

Gyermek-, portrait és interieur fel-
vételek a legszebb kivitelben esz-
közöltetnek.

**Házak vételét
és eladását közvetíti**

**Herzog
Sándor**

Str. Bratianu 15. (Weitzer-ucca)

BCU Cluj / Central University Library Cluj

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

Egész évre . . . 600 lei
Félévre . . . 300 lei
Negyedévre . . 150 lei
Az egyes szám ára 20 lei
Ó-Romániában . 20 lei
Jugoszláviában 4 dinár
Csehszlovákiában 4 c. k.
Amerikában 1 évre 5 d.

Telefonszám 520.

Megjelenik minden hó 1-én, 11-én és 21-én. Hirdetések közvetlenül a kiadóhivatalhoz küldendők vagy bármelyik hirdető iroda útján is feladhatók. A hirdetések díja szövegoldalon 8 lei, hirdetésoldalon 6 lei négyzetcm.-ként.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

Arad, Str. Cloșca (Szent László-u.) 2.

Előfizetési árak egy évre: vállalatoknak, nagykereskedőknek 1000 lei,
nyugdíjasoknak, köztisztviselőknek 300 lei.

Szent Imre évre

Budapestre és tovább utazók részére

jegyek és igazolványok

a Waggon-Lits Cook utazási világvállalat aradi menetjegyirodájában, Minorita templommal szemben

Telefon : 6—57.

Ha kárpitos munkát akar jól és olcsón

forduljon bizalommal

Wohlberger Sándor

kárpitoshoz Arad,
Str. Bratianu 21.
(Weitzer J.-ucca.)

Mindennemü szörme munkát és

szörmeáruk

nyári gondozását előnyös feltételekkel

felelősség mellett

vállalom.

Engelhardt Ferenc

Arad, Str. Eminescu (Deák F.-u.) 1.

Muzsay József

ARAD,

színházzal szemben

ÖLTÖNY, TRENCH-
COATS, ULSTER

Legjobb- és legolcsóbb!

Ön hitelképes!

Jól akar Ön vásárolni? Divatosan akar Ön nyáron tetőtől talpig feltöltözködni? Szövetet óhajt? Cipőre van szüksége? Ruhát szeretne? Igénybe kell akkor Önnek vennie az oly jól bevált Aradi Iparosok Hitel-szövetkezete

Áruhitelosztálya **bevásárlási könyvét**, amellyel hat havi, vagy

hat közpénzáron. — Aki az Aradi Iparosok Hitel-szövetkezete Áruhitelosztályába mint vásárló belépni akar, az jelentkezék naponta d. e. 9—12-ig, vagy d. u. 3—6-ig az Áruhitelosztály helyiségében. Strada Bratianu

—: —:

(Weitzer János-ucca) 18. sz.

—: —:

Szőnyeg, függöny, stor, ágy- és asztalterítő, sezlonátvevő, butorszövet, brokát és mokett, roletta- és matracgradl, függöny-etamin és ussor, paplan, nyári takaró, kelengyevá-szon, zefir, selyem, szövet- és bélésáru **legolcsóbban**

„MERCANTIL“

szőnyeg- és divatáruházban Arad, Bul. RegMaria 18.

Lovrov & Co. Arad.

Kiadja az Erdélyi Élet lapkiadó vállalat.